

**INTEGRATIV DASTURLAR ASOSIDA BOLALARNI MAKTABGA
TAYYORLASH VA TA'LIM SIFATI VA PEDAGOG MALAKASINING
O'ZARO BOG'LIQLIGI**

Diana Artikbayeva Po'Lat qizi
Nukus davlat pedagogika instituti
Maktabgacha ta'lim

ANNOTATSIYA

Ushbu tezisda integrativ dasturlar asosida bolalarni maktab ta'limiga tayyorlash, ta'lim sifati va pedagog malakasining o'zaro bog'liqligi masalalari yoritilgan. Integrativ yondashuv orqali maktabgacha yoshdagi bolalarda kognitiv, ijtimoiy-emotsional, nutqiy va ijodiy ko'nikmalarni uyg'un rivojlantirishga erishish mumkinligi ilmiy asosda tahlil qilinadi. Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimida joriy etilgan integratsiyalashgan o'quv dasturlari, ularning samaradorligi hamda pedagoglarning kasbiy malakasi bu jarayonda tutgan o'rni amaliy misollar asosida yoritiladi. Tadqiqotda maktabga tayyorlash jarayonida ilg'or xorijiy tajribalar va milliy metodikalarning uyg'unlashuvi tahlil qilinadi hamda ta'lim sifati va pedagog malakasi o'rtasidagi uzviy aloqadorlikni kuchaytirish yo'llari taklif etiladi.

Kalit so'zlar: *Integrativ dastur, maktabga tayyorlov, ta'lim sifati, pedagog malakasi, kompetensiya, maktabgacha ta'lim, innovatsion metodlar, milliy dastur.*

O'zbekiston ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlarning asosiy maqsadi ta'lim sifatini oshirish, yosh avlodni zamonaviy bilim va ko'nikmalar bilan qurollantirishdir. Ayniqsa, maktabgacha ta'lim tizimi so'nggi yillarda tubdan yangilandi, chunki bolalik davrida qo'yilgan poydevor keyingi bosqichlardagi o'qish jarayonining muvaffaqiyatini belgilaydi. Shu bois maktabga tayyorlov jarayonini takomillashtirish, integrativ yondashuv asosida bolalarning har tomonlama rivojlanishini ta'minlash dolzarb masalaga aylangan.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-maydagi "Maktabgacha ta'lim tizimini boshqarishni takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4312-son

International Conference on Economics, Finance, Banking and Management

Hosted online from Paris, France

Website: econfseries.com

24th October, 2025

qarori, shuningdek, 2022-yil 11-martdagi “Maktabgacha va maktab ta’limi sifatini oshirish konsepsiyasi”da ta’lim jarayonini integratsiyalash, ilg‘or pedagogik metodlarni joriy etish hamda pedagoglarning kasbiy malakasini oshirishga alohida e’tibor qaratilgan.

Integrativ dasturlar asosida ta’lim jarayonini tashkil etish bolalarning intellektual, ijtimoiy, nutqiy va emotsional rivojlanishini bir butun tizimda shakllantirishga yordam beradi. Bunday yondashuv nafaqat maktabga tayyorlik darajasini oshiradi, balki bolalarda mustaqil fikrlash, ijodiy yondashuv va muammolarni hal etish ko‘nikmalarini ham rivojlantiradi.

So‘nggi yillarda O‘zbekiston ta’lim tizimi izchil islohotlar yo‘lidan bormoqda. Ayniqsa, 2022-2025-yillar davomida ta’limni modernizatsiya qilish, raqamlashtirish va sifatli kadrlar tayyorlash bo‘yicha muhim chora-tadbirlar amalga oshirildi. 2023-yil 25-avgust kuni O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Ta’lim sifatini baholash tizimini yanada takomillashtirish to‘g‘risida”gi qarori qabul qilindi. Mazkur hujjat asosida ta’limda xalqaro baholash tizimlari PISA, PIRLS, TIMSS dasturlariga tayyorlov ishlari kuchaytirildi. Bu esa o‘quvchilar bilimini xalqaro standartlar asosida o‘lchash va o‘qituvchilar malakasini zamon talablari asosida oshirish imkonini berdi.

2024-yilda esa Maktabgacha va maktab ta’limi vazirligi tomonidan “Yagona ta’lim sifatini nazorat qilish platformasi” ishga tushirildi. Ushbu platforma orqali maktablarda o‘quvchilarning rivojlanish monitoringi, o‘qituvchilar faoliyati va o‘quv jarayonining samaradorligi elektron tarzda kuzatila boshlandi. Bundan tashqari, “Ilk qadam” maktabgacha ta’lim dasturi qayta ishlab chiqildi va u xalqaro integrativ model asosida takomillashtirildi.

O‘zbekiston Respublikasi maktabgacha ta’lim tizimida integrativ yondashuv bolani har tomonlama rivojlantirishning muhim omili sifatida qaralmoqda. 2021-yilda “Ilk qadam” davlat o‘quv dasturi yangilandi va unda fanlararo integratsiya tamoyillari joriy etildi. Bu dasturda bolalarning nutqiy, mantiqiy, ijodiy, ijtimoiy va emotsional rivojlanishi yagona tizim asosida yo‘lga qo‘yilgan. Masalan, “Matematika va atrof-muhit bilan tanishuv”, “Til va muloqot”, “San’at va ijod” kabi yo‘nalishlar o‘zaro uyg‘unlashtirilib, bolalarda turli ko‘nikmalarni bir vaqtning o‘zida shakllantirish imkonini beradi.

International Conference on Economics, Finance, Banking and Management

Hosted online from Paris, France

Website: econfseries.com

24th October, 2025

Integrativ dasturlar asosida ishlovchi maktabgacha ta'lim muassasalarida pedagoglarning malakasi alohida e'tiborga olinmoqda. 2023-yilda Respublika ta'lim markazi tomonidan 10 mingdan ortiq tarbiyachilar uchun "Integrativ metodika asosida darslarni tashkil etish" bo'yicha malaka oshirish kurslari o'tkazildi. Ushbu kurslarda o'qituvchilarga zamonaviy metodlar loyiha asosida o'qitish, muammoli ta'lim, reflektiv yondashuv va STEAM-integratsiya kabi yondashuvlarni qo'llash bo'yicha amaliy mashg'ulotlar o'tkazildi.

Amaliy tajriba sifatida Toshkent, Farg'ona va Samarqand viloyatlarida joriy etilgan "Bolalar rivojlanish markazlari" loyihasini misol keltirish mumkin. Ushbu markazlarda 2024-yil davomida integrativ o'quv dasturlar asosida 5-6 yoshli bolalar bilan mashg'ulotlar olib borildi. Natijada, bolalarning tayyorlov darajasi 30 foizga ortgani, o'qituvchilarning o'zaro tajriba almashuvi esa dars sifatini yanada yaxshilagani kuzatildi.

Integrativ dasturlar va pedagog malakasining o'zaro bog'liqligi: amaliy metodlar

T/r	Metod nomi	Metodning ilmiy mazmuni	Amaliy qo'llanishi	Pedagog malakasi bilan bog'liqligi
1	Fanlararo integratsiya metodi	Turli fan yo'nalishlarini birlashtirib, bolalarda mantiqiy va ijodiy fikrlashni shakllantiruvchi yondashuv.	"Til va atrof-muhit", "Matematika va san'at" mashg'ulotlarini uyg'un o'tkazish orqali bolalarning idrokini kengaytirish.	Pedagogdan fanlararo bog'liqlikni bilish, o'quv mashg'ulotlarini kompleks rejalashtirish malakasini talab etadi.
2	Loyiha asosida o'qitish metodi	Bolalarning mustaqil fikrlashi, jamoada ishlashi va muammoni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga yo'naltirilgan metod.	Bolalar bilan mavzuli loyiha ("Tabiatni asraylik", "Bizning maktab") yaratish, natijalarni taqdim etish orqali o'rgatish.	Pedagogning rejalashtirish, kuzatish va baholash kompetensiyasini oshiradi, nazariy bilimni amaliyot bilan bog'laydi.
3	Reflektiv tahlil metodi	O'qituvchining o'z faoliyatini tahlil qilish va o'quvchilarning rivojlanish jarayonini baholashga asoslangan metod.	Har bir mashg'ulotdan so'ng o'quvchilar natijalarini tahlil qilish, yutuq va kamchiliklarni aniqlash.	Pedagogning o'z-o'zini tahlil qilish, yangicha metodlarni tanlash malakasini shakllantiradi.
4	O'yinli integratsiya metodi	Ta'lim jarayonida o'yin faoliyatini o'quv maqsadlari bilan uyg'unlashtiruvchi usul.	Didaktik o'yinlar ("Ranglarni top", "So'zdan gap tuz") orqali mantiqiy va nutqiy rivojlanishni ta'minlash.	Pedagogning ijodkorligi, psixologik yondashuvi va motivatsion kompetensiyasini rivojlantiradi.
5	STEAM-integratsiya metodi	Ilm (Science), texnologiya (Technology), muhandislik (Engineering), san'at (Art) va matematika (Math)ni birlashtiruvchi tizim.	"Mini laboratoriya" mashg'ulotlari orqali bolalarda tajriba o'tkazish, rasm chizish va hisoblash faoliyatini uyg'unlashtirish.	Pedagogning zamonaviy innovatsion metodlardan foydalanish, analitik fikrlash va ilmiy yondashuvni amalda qo'llash malakasini rivojl

Ushbu metodlar O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta’limi vazirligi tomonidan joriy etilgan **“Ilk qadam”** davlat o‘quv dasturi va **integrativ rivojlantiruvchi ta’lim modeliga** asoslanadi. Har bir metod bolalarda maktabga tayyorgarlikni kuchaytirish bilan birga pedagoglarning **kasbiy refleksiya, didaktik tafakkur** va **ijodiy yondashuv** ko‘nikmalarini mustahkamlaydi.

Xulosa qilib aytganda, O‘zbekiston ta’lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar, ayniqsa, maktabgacha ta’limdagi integrativ dasturlar, bolalarni maktabga puxta tayyorlashda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Pedagog malakasining oshirilishi, ta’lim sifatini baholash tizimining takomillashuvi va metodik yondashuvlarning integratsiyasi ta’lim tizimini yangi bosqichga olib chiqmoqda.

XULOSA

Integrativ dasturlar asosida bolalarni maktabga tayyorlash bu zamonaviy ta’lim tizimining eng muhim yo‘nalishlaridan biridir. Ushbu yondashuv bolalarda har tomonlama rivojlanish, mantiqiy va ijodiy tafakkurni shakllantirish, nutq va ijtimoiy ko‘nikmalarni mustahkamlash imkonini beradi. O‘zbekiston ta’lim tizimida so‘nggi yillarda joriy etilgan “Ilk qadam” davlat o‘quv dasturi, fanlararo integratsiya, loyiha asosida o‘qitish va STEAM metodlari shunday integrativ yondashuvlarning amaliy ifodasidir.

Tadqiqotlar shuni ko‘rsatmoqdaki, bolalarni maktabga tayyorlashda integrativ dasturlarni samarali qo‘llash bevosita pedagog malakasi bilan chambarchas bog‘liqdir. Yuqori malakali tarbiyachi nafaqat o‘quv materialini yetkazadi, balki bolalarda mustaqil fikrlash, muloqot, ijodkorlik va hamkorlik ko‘nikmalarini shakllantiradi. Shuning uchun bugungi kunda pedagoglarning kasbiy kompetensiyasini oshirish, ularni zamonaviy metodlar bilan qurollantirish ta’lim sifatini oshirishning asosiy omillaridan biri hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta’limi vazirligi. (2023). *“Ilk qadam” davlat o‘quv dasturi (yangilangan tahriri)*. Toshkent: Respublika ta’lim markazi nashriyoti.

International Conference on Economics, Finance, Banking and Management

Hosted online from Paris, France

Website: econfseries.com

24th October, 2025

2. Karimova, N., va Yo‘ldosheva, D. (2024). *Integrativ ta’lim texnologiyalari va ularning maktabgacha ta’lim tizimidagi o‘rni*. Toshkent: “Fan va ta’lim” nashriyoti.
3. Qodirova, M. (2023). *Maktabgacha yoshdagi bolalarni maktabga tayyorlashda innovatsion metodlar va pedagogik yondashuvlar*. Toshkent: “Ziyonet” ilmiy-nashriyot markazi.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Ta’lim sifatini nazorat qilish inspeksiyasi. (2024). *Ta’lim sifati monitoringi va pedagog malakasini baholash metodik qo‘llanma*. Toshkent: “Yangi asr avlodi” nashriyoti.